

Силабус
обов'язкового компоненту освітньої програми ОК 15
циклу дисциплін професійної підготовки

Історія психології

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	С «Соціальні науки, журналістика та інформація»
Спеціальність:	С 4 Психологія
Освітньо-професійна програма:	Психологія (Практична психологія)
Сторінка курсу в Moodle:	
Рік навчання:	1
Семестр:	2 (весняний)
Обсяг освітнього компоненту	4 кредитів (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	Українська
Керівник курсу:	Ільїна Юлія Юріївна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки
Контактний телефон:	
E-mail:	

Короткий зміст освітнього компоненту:

Навчальний курс «Історія психології» спрямований на вивчення процесу становлення, розвитку та трансформації психологічних ідей, концепцій і наукових шкіл від античності до сучасного етапу розвитку психологічної науки. У межах курсу аналізуються філософські, соціокультурні та наукові передумови виникнення психології, еволюція уявлень про психіку, свідомість, поведінку та особистість, а також внесок провідних вітчизняних і зарубіжних учених у розвиток психологічної думки. Дисципліна формує цілісне уявлення про психологію як науку, її методологічні засади та місце в системі сучасного наукового знання.

Предмет: закономірності історичного розвитку психологічних знань, теорій, напрямів і наукових шкіл, а також еволюція уявлень про психіку та поведінку людини в різні історичні періоди.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів освіти з основними етапами розвитку психології як науки;
- розкрити зміст ключових психологічних теорій, концепцій і напрямів у їх історичному контексті;
- сформулювати уявлення про методологічні підходи, що визначали розвиток психологічної науки на різних етапах;
- розвинути вміння аналізувати та порівнювати психологічні ідеї, оцінювати їх значення для сучасної психології;
 - сприяти формуванню наукового світогляду та професійного мислення майбутнього психолога.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях, отриманих у процесі опанування загальноосвітніх і вступних дисциплін, зокрема філософії, вступу до фаху, загальної психології, а також загальних уявлень про людину, її психічне життя та поведінку.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії й закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу та суспільство й у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, ПЗ, СЗ, СР)	Кількість годин		
		денна	заочна	
1	ЛК Предмет, завдання, методи історії психології.	2		2
	СЗ Періодизація історії психології	2	2	2
	СР Аналітичні завдання.			5
2	ЛК Виникнення і розвиток психології у структурі філософської думки.	4		4
	СЗ Антична епоха. Психологічна думка Стародавнього Сходу.	2	13	2
	СР Історико-психологічний аналіз та інтерпретація текстів.			5
3	Лк Психологічна думка в період Середньовіччя та Відродження	4		4
	СР Реферати. Презентації. Робота з першоджерелами.		13	4
4	ЛК Психологія Нового часу.	4		4
	СР Від душі до свідомості: мислителі Просвітництва.		13	6
5	ЛК Розвиток асоціативної психології	2		2
	СЗ Теорії асоціацій у контексті розвитку психології	2		2
	СР Психіка як мережа асоціацій: історичний ракурс. Витоки розуміння мислення:		13	4

	асоціативна традиція. Асоціативні механізми мислення і пам'яті.			
6	ЛК Вчення про свідомість	2		2
	СЗ Становлення психології свідомості у Новий час: Кант, Гоббз, Спіноза, фізіогноміка та месмеризм	2		2
	СР Еволюція уявлень про психіку: від філософських теорій до месмеризму.		13	4
7	СЗ Модульний контроль	2		2
	СР Підготовка до модульного контролю			
8	Лк Розвиток психології в XIX столітті.	4		4
	СЗ Становлення експериментальної психології: дослідження Г. Т. Фехнера, Е. Г. Вебера, Г. Гельмгольца	2	13	2
	СР Г. Еббінгауз і його дослідження пам'яті			
11	Лк Становлення і розвиток нових психологічних шкіл	4		4
	СЗ Побудова психології в структуралізмі, функціоналізмі й описовій психології.	2		2
	СР Розвиток галузей психології		13	
15	Лк Становлення й розвиток біхевіоризму і гештальтпсихології Глибинна психологія (психоаналіз) та її розвиток у XX столітті.	4		4
	СР Гуманістична, генетична і когнітивна психологія .Неорфрейдизм		13	2
16	Лк Розвиток вітчизняної психології у XX столітті	2		2
	Сз Модульний контроль	2		
	СР Психологія 21 ст. та перспективи досліджень.		12	
Разом	Лк	32		32
	СЗ	16	2	16
	СР	42	116	
	Екзамен	30	2	30
	Усього за дисципліною	120	120	

Методи навчання:

МН1– комунікативний метод (здійснення інтерактивної діяльності, навчальна дискусія, пояснення);

МН3 – аудіо-візуальний метод (зорова невербальна наочність, сприйняття мови на слух: ілюстрації, аудіо, відео, робота з джерелами).

МН4 – метод спостереження (цілеспрямоване сприйняття мовних та мовленнєвих явищ, їх імітація та практична реалізація);

МН5 – самостійна робота як метод навчання (самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з метою його практичного використання).

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1. Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за бальною шкалою оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Семінарські заняття оцінюються повнотою відповіді, якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення рефератів/презентацій.

2 .Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному семінарському занятті (практичному) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

- «відмінно»: здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтується в темі та аргументовано висловлює свої думки, демонструє вміння аналізувати першоджерела, наведено аргументацію відповіді, вільно володіє психологічним понятійним апаратом;

- «добре»: здобувач правильно викладає матеріал, частково демонструє здатність робити висновки та узагальнення, , але при відповіді припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі першоджерел;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, виявив вміння володіти матеріалом на рівні, вищому за початковий, непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни) або володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворив лише окремі факти, елементи, об'єкти, не знає визначень, виявив здатність висловлювати думку на елементарному рівні, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K_{\text{поточне}} = \frac{k_1 + \dots + k_n}{n}$$

де $K_{\text{поточч}}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

K_1, K_2, K_n – оцінка успішності n-го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	1,78-2,99	35-59
						Повторне складання	

4,55	91	4,00	80	3,45	69	0 - 1,77	0 - 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	Повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- виконання самостійної роботи та оформлення звітів;
- модульного контролю.

1 Здобувач вищої освіти отримує допуск до іспиту на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100- бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

2 Умовою отримання допуску до іспиту є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- складання модулів;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів);
- виконання індивідуальної самостійної роботи.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, виконання тестових завдань.

Підсумковий контроль – екзамен.

Модульний контроль.

Модульний контроль є складовою поточного контролю і проводиться у формі усного опитування під час останнього практичного/семінарського заняття в межах окремого залікового модуля (або робота з тестовими матеріалами).

При відповідях здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань за результатами підсумкового контролю з навчально дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	А	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89			В	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального

75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання, навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34			X	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і семінарських занять, а також самостійну роботу;

- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- при проведенні занять в онлайн режимі, присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ», «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.df), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).
- мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування або за умови дозволу викладача.

Базова література

1. Жуков С. М., Жукова Т. В. Історія психології : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2022. 230 с.
2. Логвіна-Данчук І. О. Історія психології : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О. В., 2022. 108 с.
3. М'ясоїд П. А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія : монографія. Київ : Либідь, 2022. 560 с.
4. Токарева Н. М. Історія психології: від витоків до сучасності : підручник. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2023. 400 с..

Додаткова

1. Бирко Н. М. Психологія суб'єктів інклюзивного навчання : методичні рекомендації. Хмельницький : ХІСТ, 2024.
2. Бондарчук О. І. Психологія особистості : сучасні підходи : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.
3. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник (оновлене видання). Львів : Сполом, 2022.
4. Карамушка Л. М. Психологія організацій : сучасний розвиток теорії і практики : монографія. Київ : Логос, 2023.
5. Коцун О. М. Психологія професійного становлення особистості : монографія. Київ : Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2023.
6. Корольчук М. С. Психофізіологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2022.
7. Максименко С. Д. Генетична психологія особистості : монографія. Київ : Слово, 2023.

8. Назаровець С. В., Мриглод О. І. Українська наука у світовому інформаційному просторі : монографія. Київ, 2023.
9. Османова А. М., Співак Л. М. Етнопсихологія : навчальний посібник. Київ : Університет «Україна», 2023.
10. Пащенко С. Ю., Мілютіна К. Л. Психологія дозвілля : навчальний посібник. Київ, 2022.
11. Слюсаревський М. М., Хазратова Н. В. Соціальна психологія : теоретичні напрями : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2023.
12. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості : у пошуках смислу : монографія. Київ : Либідь, 2022.

Рекомендована (для поглибленого вивчення)

1. Андрієвська В. М. Когнітивна психологія : сучасні дослідження : навчальний посібник. Київ, 2023.
2. Бех І. Д. Особистість у просторі виховання : сучасні виклики : монографія. Київ, 2023.
3. Гуменюк О. Є. Психологія мислення : навчальний посібник. Тернопіль, 2022.
4. Дуткевич Т. В. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2022.
5. Єрмаков І. Г. Психологія розвитку особистості : монографія. Київ, 2023.
6. Засекіна Л. В. Психолінгвістика : сучасний стан і перспективи : монографія. Луцьк, 2023.
7. Кузікова С. Б. Психологія життєтворчості особистості : монографія. Суми, 2023.
8. Москалець В. П. Психологія релігії : сучасний дискурс : монографія. Львів, 2022.
9. Савчин М. В. Духовний потенціал особистості : монографія. Івано-Франківськ, 2023.
10. Хомуленко Т. Б. Психологія творчості : навчальний посібник. Харків, 2022.
11. Цимбалюк І. М. Психологія діяльності : навчальний посібник. Київ, 2023.

Канд. біол. наук, доцент

Юлія ІЛЬІНА

Завідувач кафедри ФППП,
канд. пед. наук, проф.

Володимир БОНДАРЕНКО